

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ «ΣΠΟΓΓΑΛΙΕΙΣ» ΤΟΥ ΤΑΝΑΓΡΑ

Φίλτατε «Νουμά».

Στὸ προτελευταῖο φύλλο σου εἶδα νὰ γράφῃς λίγες λέξεις γιὰ τὸ καινούργιο βιβλίο τοῦ κ. Ἀγγελου Τανάγρα, τοὺς Σπογγαλίεις τοῦ Αἰγαίου. Λυπήθηκα πῶς μονάχα γιὰ τὴ γλώσσα του γράφεις κι ὄχι γιὰ τὸ περιεχόμενον καὶ πολὺ θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ διαβάσω τὴ γνώμη σας—ἀμερόληπτη καὶ φωτισμένη καθὼς πάντοτε—γιὰ τὴν καθαυτὴ οὐσίαν τοῦ νεόβγαλτου βιβλίου. Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ ἀπαντῶντας στὰ λόγια σου—«λυπηθήκαμε πῶς ἔχουσιν τόσο ζωὴ καὶ τόσο αἵσθησιν ὁ Τανάγρας σὲ μιὰ γλώσσα νεκρὴ»—θὰ θελα νὰ γράψω ὅτι ἴσα ἴσα ἐκεῖνο ποὺ λαίπει ἀπὸ τὸ ρομάντσο τοῦ Τανάγρα εἶναι κάποια ἀλήθεια, κάποιο ἀληθινὸ αἶσθημα, ἡ ζωὴ στὴν πραγματικὴ ἀντίληψη.

Θυμᾶσαι, πιστεύω, πότε πρωτοφάνηκε τὸ ρομάντσο αὐτό. Ἦταν ἐποχὴ ποὺ κάποια ζωηρότατη συζήτηση ἐγίνετο στὶς ἐφημερίδες καὶ στὴ Βουλὴ γιὰ τὰ σκάφανδρα ποὺ ἀφορμὴν εἶχε τοὺς ἀδικοθανασισμένους βουτηχτάδες καὶ τὴν ἀγρία σκλαβιὰ ποὺ δούλευαν σὲ ἀσυνείδητους καπεταναίους καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἐνὰ κοντύλι δυνατό—ἀπὸ τὰ δυνατώτερα—εἶχε ἀρχίσῃ κάποιο πόλεμο ἐναντὶα στὰ σκάφανδρα καὶ μετ' οὐκ ἐπαύθη στὴν «Ἑστία» θέλησε καὶ πᾶσχε νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ φτωχόκοσμο ποὺ κακοπάθεινε στὴς Μπαρμπαραῖς τὰ μέρη. Γιὰ τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνο δὲ σκοπεῖω νὰ μιλήσω—ἀν καὶ θάξιζε νὰ γράψῃ κανεὶς πολλὰ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα ὅπου ἔλαμψε καὶ πάλι τὸ Ρωμᾶϊκο πνεῦμα ἀπὸ καθε ἐνδιαφερόμενον εἴτε νὰ πᾶσιν εἴτε νὰ μείνουν τὰ σκάφανδρα τόσο ὥστε νὰ χαντακωθῇ μιὰ δουλειά.—Μονάχα ἤθελα νὰ φέρω στὴν ἐνθύμηση τοῦ καθενὸς πότε πρωτοφάνηκε τὸ ρομάντσο τοῦ κ. Τανάγρα. Γεννημένος κι ἐγὼ στὸ νησί ποὺ ζῇ ἀπὸ τὴ σφουγγαράδικη δουλειά, μετ' ἐξωριστὴ συμπάθεια ἀρχισα νὰ τὸ διαβάζω. Ἀλήθεια, μικρὸς ἄφηκα τὸ νησί λαχταρώντας γιὰ τὰ γράμματα, μὰ κάποιοι συμφορᾶς ἀνεμὸς μ' ἔφερε στὰ χρόνια τῆς πιὸ καρπερῆς νιότης νὰ ζήσω μέσα στὸν κόσμον τῶν σφουγγαράδων, νὰ γνωρίσω τὴ ζωὴ τους ὅχι παρατηρητῆς, μὰ φίλος καὶ σύντροφος καὶ δουλευτῆς ἀκόμα. Κι ὅταν πρωτάρχισα νὰ διαβάζω τὸ

βιβλίο τοῦ Τανάγρα πίστεψα πῶς θάβρω ἕναν ἀντίπαλον τῆς ζωῆς ἐκείνης, ἕνα καθρέφτισμά της, καὶ πὺ μποροῦσε νὰ ζυγνήσῃ στὴν ψυχὴ μου κάθε εἰκόνα, κάθε παράστασις—γιὰ νὰ μιλήσω μετ' τὴν ψυχολογία—ποὺ εἶχε ἀσυνείδητα ἀποχτήσῃ. Καὶ σὲ βεβαιώνω πῶς ἐδίδαξα μετ' προσοχὴ καὶ μετ' ἀγάπην ἀκόμα ὅλες τὶς σελίδες ποὺ τυπώθηκαν τότε στὸ «Ἐμπρός» καὶ καμμιά, πιστέψτε με, μὰ καμμιά δὲ μοῦ θύμησε τίποτε ἀπ' τὴ ζωὴ τῶν σφουγγαράδων μας, τίποτε δὲ γέννησε στὴν ψυχὴ μου τὴ συγκίνηση ποὺ φέρνει κάθε ξαναπαράστασις τοῦ κόσμου ποὺ γνώρισες, ποὺ ἔζησες, ποὺ ἔχει μέρος ἀναφαίρετο στὸ εἶναι σου, ὅσο μακριὰ του καὶ ἂν ζῇς. Καὶ σημειώνω μετ' λίγα λόγια ἐδῶ ὅτι εἶναι ἕνας κόσμος πολὺ παράξενος ποὺ κάτου ἀπ' τὴ χαρὰ καὶ τὸ ξεφάντωμα καὶ τὸ χαροκόπημα καὶ τὴν φαινομενικὴ ἀθωότητα, κρύβει δράματα ἀξία νὰ φέρουν ἀνατριχίλα, δράματα τῆς φοβερώτατης ἠθικῆς παραλυσίας, κόσμος ποὺ ζῇ σὲ μιὰν ἀθλιότητα σκλάβος πέντ' ἔξη δυνατῶν, δυνατῶν ποὺ μαζὶ μετ' τὸ πλῆθος δουλεύουν σὲ μιὰ μοῖρα παράξενη ἢ, γιὰ νὰ μιλήσω ξάστερα, ποὺ ἀποτραβιούνται ὅλοι, ἀπὸ μιὰ τυφλαμάρα καὶ ἀμυαλιά σὲ καταστροφή καὶ δουλειά, τόσοσ' αὐτὴ ὥστε κάθε 20—30 χρόνια νὰ ρημάζῃ ἕνα νησί, νὰ φτωχαίνει ἕνας τόπος δίνοντας τὴ θέσιν του σ' ἄλλο νησί ποὺ μετ' καινούργια λαχτάρα καταπιάνεται μετ' τὴ δουλειὰ αὐτὴ ὥς ποὺ νὰ ἔλθῃ «τὸ πλῆρωμα τοῦ χρόνου» κι' εἰς αὐτὸ, καὶ ὅλα αὐτὰ νὰ γίνονται τόσο κανονικὰ ὥστε θαρρεῖς κάποιοι ἀνώτερος νόμος τὰ ὥρισε ἔτσι νὰ γίνονται.

Ἀλλὰ θέλοντας νὰ μιλήσω γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ Τανάγρα παρασύρθηκα σὲ σκέψεις ξένες. Θαρρῶ ὅμως καὶ μποροῦσαν νὰ ἐξηγήσουν ἀπὸ τὰ λόγια μου, ποὺ ἐπιμένω νὰ χαρακτηρίσω τὸ βιβλίο τοῦ Τανάγρα πῶς δὲν κλεῖ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν σφουγγαράδων καμμιά εἰκόνα ἀξία γιὰ τὸ θέμα. Ἄν καὶ γραμμένα γι' ἄλλο σκοπὸ, πολὺ δυνατώτερα μοῦ φαίνονται ὅσα εἶχε γράψῃ τότε ὁ Ρέπουλης στὴν «Ἑστία» πολὺ παραστατικώτερα, καὶ, ἂν ἤθελε νὰ παρατηρήσῃ βαθύτερα ποὺ βρίσκεται ἡ ἀληθινὴ ὅψη τοῦ ζητήματος, πολὺ ζωντανώτερα θὰ ἔγραφε ἀκόμα. Καὶ ἀντίπαλος, μοῦ φαίνεται, ἀντίπαλος ἀδύνατος, σδυρόμενος ἀντίπαλος τῆς πολεμικῆς τοῦ Ρέπουλη τὸ βιβλίο τοῦ Τανάγρα καὶ ἔχει τὴν ἀρχὴν του στὸ θόρυβον ποὺ γίνετο τότε τριγύρω σὶ τὸ ζήτημα ἐκεῖνο καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ γεννήθηκε γιὰ τοὺς βουτηχτάδες. Καὶ ἐδῶ δὲ θάταν δύσκολο νὰ βρῇτε

τέμωρφοις κόρης κατὰμονης καὶ γυμνωμένης! Κι ὁ Ψυχάρης μας, ὁ Ψυχάρης ὁ γλωσσολόγος σου γίνεται ἔαφνον ἕνας Ζολᾶ στὴν περιγραφή καὶ στὶς εἰκόνας, καὶ ἔαφνισμένος διαβάσεις τότε πύρινας γραμμῆς, ποὺ σοῦ θυμίζουν τὸ μεγάλο Συγγραφεὶ τοῦ «Γιατροῦ Πασκάλη».

Μὰ ὁ λυρισμὸς γλήγορα ξαναπέρνει στὶς αἰθέριες φερούγες τοῦ τὸν ποιητῆ, κι ἡ Ἀγάπη, ἡ ἀγάπη ἡ δειλὴ παιὰ καὶ συμμαζεμένη σὰν παιδικήσια, μερώνει τὸν ἀγριόθωπο καὶ μαζὶ του μερώνει τᾶγριο τὸ Νησί τῆς Μασσατιέρας μετ' τὶς καταίκες καὶ τᾶγρια τὰ σκυλλιά του, κι ἡ Μυριέλλα, ὁ ἀγγελὸς αὐτὸς τῆς Ἀγάπης, ξαναφέρει στὸ δύστυχο τὸν Ἑρμιόνη, τὸν ἀνθρωπισμὸ καὶ τὴ λαλιὰ του, ποὺ τοῦ ἔχει κλέψει ἡ μοναξιά κι ἡ ἐρημιά μετ' τὴν ἀπέραντη σπασιὰ τῆς Φύσης καὶ τὸ μουρμούρισμα τὸ αἰώνιον τῆς θάλασσας τῆς ἀπέραντης! Ἔτσι ἤσυχον καὶ γαληνεμένα τελειώνει τὸ ρομάντσο ὕστερ' ἀπὸ τὶς φουρτούνες τῶν παθῶν, καὶ οἱ δύο μας οἱ ἐρημιώτες ξαναγυρίζουνε τέλος στὸν κόσμον εὐτυχισμένοι καὶ ἀγαπημένοι.

Αὐτὴ μου τὴ πρόχειρη κριτικὴ θεώρησα χρέος μου νὰ πῶ μετ' εὐκρίνεια καὶ μ' ἀγάπην στὸ μεγάλο μου Δάσκαλον ποὺ μετ' τέχνη καὶ μετ' ψυχολογία περισσὴ φιλοσόφησε στὸ μεγάλο τὸ πρόβλημα, τοῦ τί καταστᾶει ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ στὴ μοναξιά. Μεγάλῃ καταπίστησιν δουλειὰ, κι ὥς τόσο θαρρῶ πῶς περίφημα τᾶβγαλε πέρα, κι ὁ Ψυχάρης ὁ περίφημος ὁ γλωσσολόγος καὶ γραμματικὸς ἐδεῖξεν πῶς ἄλλο τόσο εἶναι ποιητῆς καὶ ψυχολόγος καὶ φιλόσοφος.

Γιὰ τὸ ὅρος καὶ τὴ μέθοδο, ποὺ γράφηκε τὸ βιβλίο, τίποτε δὲ θὰ πῶμε, ἐξὸν ὅτι κι ὁ καινούριος ὁ τόμος φέρει ἀκέρηα τὴ σφραγίδα τοῦ συγγραφεὶ τῶν «Ρόδων καὶ Μήλων» ποὺ δὲν γράφει, τὸ γράφει ὕστερ' ἀπὸ μελέτη πολυχρόνια κ' ἐξέτασιν βαθειά.

Ἔτσι ἡ «Ζωὴ καὶ Ἀγάπη στὴ Μοναξιά» πλουτίζει τὴ φτωχὴν μας φιλολογία καὶ γίνεται ἕνα ἀκόμα ἀσάλευτο ἀντιστάλι στὸ μεγάλο ναὸ τῆς ἐθνικῆς τέχνης καὶ τῆς ἐθνικῆς γλώσσας, ποὺ περιλάμπρο θὰ χτίσουνε μιὰ μέρα τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς οἱ διαλεκτοί, φέροντας ὁ καθένας ἕνα κομμάτι τῆς ψυχῆς τους!

Μ' ἀγάπην καὶ μετ' θαυμασμὸν,

Δικός σου πάντα
Ν. Α. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ

«Μοῦ φαίνεται», εἶπ' ὁ κ. Μυστακίδης «πῶς πολλοὶ σκύλοι εἶν' ἐξυπνότεροι ἀπὸ τᾶφεντικά τους».

«Ναι», λέει κι ὁ κ. Ἀγαθίας «ἔχω κ' ἐγὼ ἕναν τέτοιο σκύλον. Καὶ σπάνει τὸ κεφάλι του νὰ καταλάβῃ γιατί τάχα γέλασε ὅλη ἡ παρέα».

Νταντῆς: «Καὶ πῶς τὰ πῆγατε μετ' τὸ φιλικὸν πνεῦμα σας χορὸ; Κέρδι' ἢ φιλικὴν τίποτα;»

Νίνας: «Κι ἀρκετὰ μάστιχα. Ὁ γέρος κ. Πλουτᾶκης ἄρπαξε μιὰ πνεμονία, πέθανε τὴν ἄλλην μέρα κι ἄφησε πενήντα χιλιάδες στ' Ὀρφανοτροφεῖον».

Θεῖα: δὶχως ἀντίστασιν ἐβγήκε καὶ ντροπιασμένη ἐκρούφηκε σὲ μιὰν ἀκρὴν τοῦ κήπου, καὶ καὶ ἐδάλθηκε νὰ κλαίει. Ἄκουε τὸν πατέρα της ποὺ ὀργισμένος ἔλεγε:

«Πῶς θὰ ὑπομείνω ἀφτὴν τὴ ντροπὴ; Καὶ συνόδευσεν τὰ λόγια του μετ' κλάψες γκαρδιακῆς σὰ νὰ τῷχε συμβεῖ θάνατος στὸ σπῆτι του. Κι ἄκουε καὶ τὴ μάνα της ποὺ ἐδερνότου καὶ κείνη καὶ ποὺ τὴν ἐκαταριότου κ' ἐκαταλάβαινε ἡ Μαρία πῶς ἐσυρμαδοῦσε τὰπρισμαμένα μαλλιά της γιατί ἔλεγε:

«Ὅσα μαλλιά ξερῶζῶ, τόσα κακὰ νὰ τὴν εὐροῦνε στὸ κεφάλι της». Καὶ τὰ λόγια τῶν γονέων της τῆς ἐκαίγαν τὰ σπλάχνα, τὴν ἐτρόμαζαν, τὴν ἔκαναν νὰ τρέμει σύγκορμη.

Κι ἄκουσε πάλι τὴ φωνὴ τοῦ πατέρα της ποὺ ἔλεγε:—«Πρέπει τώρα ὁ Ἀντώνης νὰ τῆνε πάρει. Τὴν ὑπόληψή μου τῆνε θέλω θὰ τῆνε πάρει». Κι ἀπάνου σὲ λίγο εἶδε τὸν γέροντα νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ σπῆτι βρίζοντας τὴν, «Σκύλλα, σκύλλα» ἐνῶ ἔπαιρνε τὸν κατήφορον πρὸς τὸ χωριό.

Ἐπερνοῦσαν οἱ ὥρες τῆς νυχτὸς μουσικῆς, σκοτεινῆς, κρύας: τᾶγρι ἔδερνε τὰ καλαμόφυλλα τοῦ κήπου, ὅπου ἦταν κρυμμένη ἡ Μαρία: ὁ οὐρανὸς ἦταν σκοταδερὸς ἀπὸ τὰ σύννεφα. Κάπου κάπου

μιὰ λάμψη τὸν ἔσκιζε καὶ κάπου κάπου ἀκούοντο τὰ βαθύ ἀλαργινὰ μουγγητὰ τῆς βροντῆς. Κ' ἡ Μαρία ἔτρεμε ἀπὸ τὴ σκιζὴν της, ἀπὸ τὴ ντροπὴν της, καὶ ἀπὸ τῆς νυχτὸς τὸ σκοτάδι καὶ τὰ κρύα.

Ἀπ' ὅρα σ' ὅρα κάποιοι ἀνέβαινε τὸ δρόμο κ' ἐρχόντου σπῆτι της πότε ἕνας γέροντας ἀργὰ ἀργὰ σκυμμένος ἀπὸ τὰ χρόνια, πότε ἕνας μισόκοπος, πότε ἕνας νέος πηδῶντας κ' ἡ Μαρία τοὺς ἀναγνώριζε ἕναν ἕναν καθὼς ἀνοίγαν τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τοὺς ἐφώτιζε ἡ λάμψη τοῦ ὀλομεμῆς ἔβγαίνε ἀπὸ μέσα. Ποιὸς ἦτον μπάρμπας της, ποιὸς πρῶτος, ποιὸς δευτέρος ξαδερφός της. Κ' ἐπαρατηροῦσε πῶς ὅλοι νιοὶ καὶ γέροι ἐρχόνταν μετ' τὰ ντουφεκία τους στὸν ὄμο. Ἐνὰς ἕνας ποὺ ἐμπαινε ἐκαλησπέρει χαμηλόφωνα, ἀλλὰ ἔπειτα δὲν ἐμιλοῦσε πλιά, καὶ ἔτσι δὲν ἐταραζότου καθόλου ἡ ἡσυχία. Περαιτέρω τὰ μεσάνυχτα ἀνέβηκε κι ὁ πατέρας της μαζὶ μετ' ὁ δύο ἄλλους γέροντους.

Σὲ λίγο τὸν ἄκουσε νὰ λέει χαμηλόφωνα:—«Λοιπὸν τὰποφασίζετε, ἀγαπητοί μου δικοί;»

«Ναι» τοῦ ἀποκριθῆκαν μ' ἕνα στόμα, κ' ἕνας ξαδερφός της ἐπρόσπεσε:—«Ἔτσι θὰ κάμει ὅ,τι πρέπει, εἴτε θὰ σκοτωθῇ ἂς μὴ ἀποχθῇ πῶς γιατί εἶναι πλεόστος θὰ κατεῖ τὴν ἀνδρῆν τὴν φτωχὴν! Εἰμαστε τίμιε σκυλάδες!»

«Νὰ ἰδεῖτε καλὸ στὰ παιδιὰ σας καὶ στὸ σπῆτι σας» τοὺς εὐκήθηκε ἡ μητέρα της, «σ' πολλὰ τὴ σας!»

Κ' ἡ φωνὴ τοῦ πατέρα της, ἡσυχασμένη λίγο, ἔλεγε τῆς γρῆας:—«Μωρὴ Λένη, σὺρε βρὲς τὴν τῶρα τὴν καταραμένην! μακριὰ δὲ θὰ εἶναι φέρτην μέσα στὸ σπῆτι μὴν πεθάνει ἀπὸ τὸ κρύο της.»

Κι ἀμέσως εἶδε ἡ Μαρία ν' ἀνοίγεται ἡ πόρτα, καὶ τὴν μητέρα της νὰ προβάλλει, ξέπλεκτη, μισοντυμένην, χαμένην ἀπὸ τὸ δαρμὸ καὶ ἀπὸ τὴ λύπη. Τὴν ἄκουσε νὰ κράζει:—«Στρίγγλα, ἔλα νὰ σὲ ξεμπομπέψουν οἱ δικοί σου! ἔλα μέσα, ποὺ εἶσαι;» Καὶ τῆς ἀποκρίθηκε δειλὰ δειλὰ, —«Ἐδῶ, ἐδῶ» κ' ἐκίνησε πρὸς τὸ σπῆτι της.

Πρὸς τῆς νύχτας τὰ χαλάσματα ἕνας ἀντράς ἀνοίξε πάλι τὴν πόρτα, ἐσήκωσε τὸ βλέμμα στὸν οὐρανὸ ποὺ ὀλοένα ἀσπρίζε κ' εἶπε μπαίνοντας ὀπίσω μέσα:—«Φέγγει».

«Πάμετε» εἶπε ὁ πλιὸ γέροντας ἀπ' ὅλο τὸ σῶς.

«Πάμετε» εἶπε ὁ πατέρας τῆς Μαρίας: «τί θέλουμε νὰ βαστάζουμε περισσότερες ὥρες τὴν ντροπὴν στὸ σπῆτι μας;» Κ' ἔπειτα ἐγύρισε πρὸς τὴν πόρτα του, ποὺ ὅλη νύχτα δὲν τῆς εἶχε μιλήσει, καὶ τὴν κατήφορον τοῦ χωριοῦ τοῦ πατέρα της.

τὸ αἶτιο τῆς ψεύτικης γλώσσας ποῦναι γραμμένο τὸ βιβλίον.

Τὸ βιβλίον τοῦ Τανάγρα παρασταίνει ζωὴν ποὺ δὲ γνώρισε ὁ συγγραφεὺς τῆς — μ' ὅσα κι ἂν λείπει τὴν ἐξῆς. Μία ζωὴ ποὺ δὲ μαθαίνεται σ' ἓνα ταξίδι ὀλίγων μηνῶν οὔτε σὲ δύο τρεῖς ἐπιθεώρησεις ἐνὸς βαποριοῦ. Πολὺ φυσικὸ ἦταν νὰ γραφῇ ὅχι στὴ δημοτικὴ μὰ στὴ γλῶσσα τὴν ψεύτικη, τὴ γλῶσσα ποὺ στὸν ἐπιπόλαιον κρύβει τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὴν ἑλλειψὴ τοῦ ἀληθινοῦ, κάτω ἀπὸ τὴ λάμψη ἐκείνη ποὺ μᾶς συνήθισαν νὰ τὴ νομίζουμε ἡλίου λαμπράδα κι ἄς εἶναι φῶς ἡλεκτρικὸ φτιαχτὸ, ψεύτικο. Μὰ ὁ Ρέπουλης ποὺ δὲν ἔγραφε τέχνης ἔργο, δημοσιογραφικὰ μόνον ἄρθρα καὶ σκίτσα, μιλεῖ γλῶσσα ποὺ θαρρεῖς κατὰ μόνον λείπει γιὰ νάναί δημοτικὴ καὶ θελοντας νὰ μιλήσῃ στὸ αἶσθημα—γιὰ τὸν ἰδιαιτέρον σκοπὸ ποὺ εἶχε—καὶ γνωρίζοντας τὴ ζωὴ τῶν σφουγγαράδων νοιώθει πὼς μόνον μὲ τὴ ζωταντὴ γλῶσσα θὰ μπορούσε νὰ τὴ παραστήσῃ.

Τὸν κ. Τανάγρα δὲ γνωρίζω, ὅπως κανένα ἀπὸ τοὺς λογοτέχνες μας, ἂν καὶ ἀπὸ μικρὸς ζῶ στὴν πνευματικὴ τους συντροφιά, μὰ θαρρῶ πὼς τὸν κ. Τανάγρα πολὺ εὐκόλως τραβᾷ ἡ μόδα καὶ τὸ ἐπικαιρὸ καὶ βιάζεται νὰ γράφῃ ρομάντσα ἀπάνου σὲ θέματα παρμένα ἀπ' ὅ,τι συγκινεῖ τὸν πολὺ κόσμον. Χωρὶς νὰ ἐξετάσω τὰ λογοτεχνικὰ του προσόντα πιστεύω πὼς αὐτὸ τὸ τράβηγμά ἀπὸ τὸ «παραχρῆμα» εἶναι σὰν κάπως ἐπικίνδυνον καὶ ὁ πόθος του νὰ διαβάξεται—καὶ βέβαια ὁ τρόπος του νὰ παίρνῃ τὰ ζητήματα τῆς ἡμέρας γιὰ θέματα βιβλίων εἶναι πολὺ κατὰλληλος—τὸν κάμνει ὥστε νὰ μὴ γυρεύει τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ τὸ ἐκλυσιττικὸ καὶ κάθε τι ποὺ κολακεύει τὰ γούστα τοῦ ὄχλου. Τὸ φυσικώτερον δὲ νὰ προτιμᾷ καὶ τὴν καθαρεύουσαν ποὺ ἔχει ἡ γλῶσσα τῶν νοικοκυραίων ποὺ κατὰ θέλουν νὰ διαδύουν καὶ καθενὸς πατριώτη ποὺ σιχαίνεται καὶ πολεμᾷ τοὺς καταστροφεῖς τῆς προγονικῆς κτλ.

Λίγα λόγια ἤθελα νὰ γράψω καὶ τώρα βλέπω ποῦγραφα παραπολλά. Ἄν βρῇτε κάποια ἀλήθειαν τὰ τυπώνετε.

Μήτσος Ἀνθέμης

*Υἱος 24 Γενάρη 1905.

ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΜΑΣ

Ἀγαπητὲ «Νουμά»!

Σοῦ γράφω ἔδω καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ τὸ βάλῃς στὸ φύλλο σου, γιὰ νὰ δοῦνε οἱ γονεῖς πὼς στραβόουνται τὰ παιδιὰ τοὺς περνώντας ἀδικὰ στὸ σχολεῖν τὸν καιρὸ τους καὶ ζαλίζοντας τὰ κεφάλια τους.

Ἔχομε ἓνα μικρὸν παιδάκι, ποὺ τὸ στέλνουμε τώρα δύο χρόνια στὸ σχολεῖν. Ἡ δασκάλα λοιπὸν τοῦ ἔδωκε ἓνα βιβλίο, ποὺ τὸ λένε ἀναγνωσματοῖο τοῦ Γεωργαλᾶ, γιὰ νὰ μάθῃ ἀπ' αὐτὸ νὰ διαβάξῃ. Προχτὲς καὶ ποὺ διαβάξε, ἄκουσα κατὰ λέξες, ποὺ ἐγὼ ποὺ εἶχα τὴν τύχην νὰ μάθω κάμποσα γράμματα δὲ μπόρεσα νὰ καταλάβω τὴ σημασίαν τους. Ἄκου κ' ἐσὺ, ἀγαπητέ μου «Νουμά», κ' ἐξηγήσέ μου τες:

«Η ΒΕΛΟΝΗ

Ἡ Βελὼνῃ εἶναι ὄργανον διὰ τοῦ ὁποῦο ράπτωμεν (ἔως ἔδω καλὰ) κύττα τώρα τὰκόλουθα). Ἡ βελὼνῃ λέγεται καὶ ραφίς. Ἦνα ράψωμεν ἔχομε ἀνάγκην βελὼνης καὶ ράμματος. Τὸ ράμμα εἶναι συνήθως περιειλιγμένον. Τὸ οὗτω περιειλιγμένον ράμμα ἢ νῆμα λέγεται ἀγαθὸς. Τὰ μέρη τῆς βελὼνης εἶναι ἡ ὀπὴ ἢ τρυμαλιὰ, ὁ κορμός, ἢ ἀκωκὴ. Καὶ μὲ ρωτοῦσε τὸ καημένο τὸ παιδί, νὰ τοῦ πῶ τί θὰ πῇ ἀ κ ω κ ῆ, τί θὰ πῇ τ ρ υ μ α λ ι ᾶ καὶ τί θὰ πῇ π ε ρ ι ε ι λ ι γ μ ε ν ο ν καὶ δὲν ἔξερα κέγω ὁ κακόμοιρος τί νὰ τοῦ ἀπαντήσω.

Γιὰ τοῦτο χάρηκα πολὺ ὅταν εἶδα στὸ πρωτοχρονιάτικο φύλλο σου νὰ βάλῃς διαγωνισμὸν γιὰ ἓν ἀλφειοτάριον ποὺ νὰ μὴν ἔχῃ κουκκίαν καὶ κοροφιζαλα, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ λέξεις, ποὺ θὰ διαβάξῃ ἓνα μικρὸν παιδί καὶ θὰ καταλαβαίνει τί διαβάξῃ, καὶ ὅχι νὰ ἔχῃ ἀνάγκην ἀπὸ δραγματόν. Σὲ συχαίρω λοιπὸν, ἀγαπητέ μου «Νουμά», γιὰ τοῦτο καὶ σὲ χαίρετώ μὲ ὅλη μου τὴν καρδίαν.

Δικός σου

Παντελῆς Α. Τριανταφυλλίδης

Μαγνησία, 24 τοῦ Γενάρη 1905.

ΤΑ ΣΚΙΡΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΥΔΩΡ

Ἀγαπητὲ «Νουμά»

Εἶχαμε πάρει τὸ δρόμον τῆς Κηβισᾶς προχτὲς τὸ συγγενισμένον δειλινὸν γιὰ νὰ βγοῦμε ἔπερα ἀπὸ τοὺς Ἀμπελόκηπους. Ὁ φίλος μου ἐπιστήμονας ἄνθρωπος καὶ σὰ νὰ μ' ὀνειρεύεται πολιτικῇ.

Στὸ δρόμον φερί-φερί γιὰ φλυαρία πήγαινε, δὲν ἄνθεξα καὶ γὼ καὶ νὰ σου οἱ ἐκλογές στὴ μέση. Τὴ κουβένταν μᾶς τὴν ἔκοψαν κάποιον ἐργάτες ποῦ-στρωναν τὸ δρόμον τοῦ Μαρουσιοῦ. Μᾶς ἐζήτησαν ἓνα τσιγαρόχαρτο καὶ πάνου σ' αὐτὸ ὁ φίλος μου, ὁ πολιτικὸς τοῦ μέλλοντος, ἔτσι γιὰ ρεκλάμα κι ἀπὸ

ἐνδιαφέρον τάχα, τοῦρθε νὰ ζητήσῃ πληροφορίες γιὰ τὴ δουλειὰ ποῦκαναν, καὶ λέει: «Δὲ μοῦ λές, κουμπάρε, πόθεν κομίζουσι τὰ σκίρρα;» Ἡ φύση ἀλάκαιρη γύρω μας κοκκάλωσε. Ὁ τρισδυστυχισμένος ἀργάτης ἀλλάξε δύο πρόσωπα: Ἐνα ὡς τὸ «κουμπάρε» κι ἄλλο στὸ «κομίζουσι τὰ σκίρρα». Ἐγὼ κουνήθηκα ἀπὸ τὸν τόπον μου.

Νιστὲς ὅμως συνῆρθα κι ἀφοῦ ἔδωκα ἐξηγήσεις στὸν κουμπάρον γιὰ τὴ προσβολὴν ποὺ τοῦ κάναμε, πήρα τὸ φίλον μου καὶ φύγαμε. Καὶ πὺ πέρχ τοῦπα:

— Ἔτσι νεϊρεύτηκες νὰ πολιτευτεῖς; Ἔτσι νὰ μπεις στὴν ψυχὴ τοῦ πολίτη; Ἔτσι νὰ νοιώσεις καὶ νὰ αἰστανθεῖς τίς ἀνάγκας του; Μπράβο σου. Σοῦ πρέπει παράσημο.

— Γιατί ὅχι;

— Καὶ δὲ ντρέπεσαι, καημένε, ποὺ τὸ λές χωρὶς κημμιά ντροπὴ; Δὲν ἔμαθες ἀκόμα νὰ κουθεντιάζεις μὲ τὸ χωργιχτὴ τὸν ἀξύπνητο γιὰ τὰ χαλίκια τοῦ δρόμου καὶ κάνεις πὼς φροντίζεις γιὰ τὴ Μακεδονίαν, γιὰ «τὰ ὑπόδουλα τέκνα τῆς ἀθανάτου καὶ μεγάλης μητρὸς!» Καὶ βρίζεις καὶ σὺ, ποὺ σὲ λένε καὶ Πλάτωνα, τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Γιαν-σλαυιστάς, καὶ χαίρεσαι γιὰ τὴ δολοφονίαν τοῦ Σέρ-γιου, τσαρλατάνε, καὶ βρίζεις τὸν ἀξίωματικόν, ποὺ τύπως προκήρυξε ἀρβανίτικα γιὰ τοὺς Ἑλληνο-μπογιατισμένους Ἀρβανίτες;

— Μὴ μοῦ θυμίζεις τὸν προδότην!

— Κοίτα μὴ σοῦ φύγει κανένα νί! Τὸν προδότην! Ὅχι! τὸν Μεφιστόφελε μάλιστα, ὅχι προδότην. Σὰν Ἀρβανίτης κι αὐτὸς καὶ γνωρισμένος μὲ τὰ λεύτερα Ἀρβανιτοχώρια μας, εἶδε πὼς ἄλλη γλῶσσα δε θὰ νοιώσουνε γιὰ τὸ σκοπὸν τοῦ μόνε τῇ δικῇ τους, καὶ δὲν ἔκανε ἄλλο παρὰ νὰ καταπαίξῃ τὸ μόνονέμο γιὰ τὴν ἀπλὴ συνενόηση. Τὴν ἀρβανίτικη γλῶσσα. Τί ἤθελες νὰ κάνεις; Ὅ,τι ἔκανες καὶ σὺ. Νὰ σκοτώσῃς κόσμον μὲ τὸ τρομερὸ «κομίζουσι τὰ σκίρρα;» Ζήτησε νὰ ζωντανέψῃ καρδιὰς καὶ πιστεψέ με πῶς τὸ πέτυχε. Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. Τρέχα σὺ μὲ τὴ στρυχνίνη σου τώρα καὶ μάζευε καυκαλίθρας!

Μὰ ὁ φίλος μου δὲν ἄκουε λέξιν ἀπὸ τὴν κουβένταν μου καὶ σὰ φτάσαμε στὸ Χελάντρι, στάθηκε νὰ ρωτήσῃ κάποιες λιγερὲς χωργιχτοπούλες στὴ βρύση: «Πόθεν διοχετεύεται τὸ ὕδωρ;!»

Βουβλιώτης

ἔχεις ὅλα, ὅλα, φέρεις τὰ γιορτιάτικα σου».

Ἐκείνη ὑπάκουσε ἀμίλητα κ' ἐντύθηκε μπροστὰ στοῦς ἄντρες ποὺ δὲν ἐμιλοῦσαν οὔτε καίνοι. Ἐνα ὄρνιθι ἐλάλησε πρῶτον πρῶτον, καὶ τοῦ ἀποκριθῆκαν καὶ τὰλλα ὄρνιθια τῆς γειτονίας, κ' ἐπειτα τὰ πλὺ μακρυσμένα καὶ τότες ὁ πατέρας εἶπε: «Ἄς κινήσουμετε, ὁ θεὸς βοηθός!»

Ἦταν ὅλοι ὅλοι μία δεκαπενταριά· ἄλλοι μὲ στενὰ, ἄλλοι μὲ πλατοδράκια· ἄλλοι μὲ φέσι καὶ ἄλλοι μὲ ψάθα στὸ κεφάλι. Μὲ τὸ λόγο τοῦ Ζόφῃ ἐσηκωθῆκαν ὅλοι. Οἱ γέροντες ἐβγήκαν πρῶτοι, οἱ νέοι κατόπι τους καὶ στὸ ὕστερον ἡ Μαρία μὲ τὸν πατέρα της.

«Καταβώδιον» εὐχέθηκε ἡ γρηᾶ, ποὺ ἔμεινε στὸ σπῖτι «ἡ Παναγία κοντά σας.»

Οἱ ἄντρες ἐκατέβαιναν τώρα σοβαροὶ τὸν κατήφορον μὲ τὰ ντουφεκία στὸν ὦμον, σιωπηλοὶ, βιαστικοί, ἀπορροισμένοι κ' ἡ Μαρία, μὲ τὸ κανίστρι τῆς γιομάτον ροῦχα στὸ κεφάλι, στὴ μέση τους συγκινημένη. Ἐκατέβηκαν τὸν ἀσκημο δρόμον τῆς γειτονίας, κ' ἐμπῆκαν στὴ μεγάλη στράταν τοῦ χωριοῦ καὶ ἀφοῦ ἀνάμεινα στὰ σπῖτια ποὺ ἦταν ἀκόμα κλειστά ἐπροβάτησαν καμπόσο, ὁ πατέρας εἶπε: «Ὁ θεὸς βοήθει!»

Τὸν ἄνθρωπον ποὺ εἶδε τὸν πατέρα σου, δὲν

πᾶς, ἀκούς; ὁ πᾶς στὸ σπῖτι του εἶναι ἀκόμα κλεισμένο· ὅταν ἀνοίξουν θὰ μπεῖς μέσα· ἀκούς; καὶ ἂ σὲ διώξουνε δὲ θὰ φύγεις; καὶ ἂ σὲ βαρέσουνε θὰ φωνάζεις καὶ δὲ θὰ φύγεις; προτιμώτερον νὰ σὲ σκοτώσουνε παρὰ νὰ φύγεις; ἀκούς; Πήγαινε λοιπὸν.

Ἔτσι τὴν ὁρμήνεψε μὲ σοβαρότητα· κι ὡς τόσο ἐξημέρωνε· οἱ πετεινοὶ ἐλαλοῦσαν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ σπῖτια, κάπου κάπου ἓνα παραθύρι ἀνοιγότου, ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐπεφτε ψιλὴ βροχή, κ' ἔκανε κρύον. Ἡ Μαρία ἐστεκότουν τρεμάμενη στὴ μέση τοῦ δρόμου καὶ δὲν ἀποφάσιζε· οἱ ἄλλοι ἄντρες εἶχαν σταθεῖ παράμερα.

«Πήγαινε» τῆς εἶπε πάλι «πήγαινε· ὅ,τι ἔκαμες, ἔκαμες».

Ἐκείνη ἀνυστέναξε βαθεῖα, ἔκλεισε τὰ μάτια, κ' εἶπε.

«Δὸς μου τὴν εὐχὴ σου, ἀφέντη· δὸς μου τὴν».

Ὁ γέροντας ἔκαμε ἓνα κίνημα μ' ὅλο του τὸ κορμί· ἐσοῦφρωσε τὸ μέτωπον, τὴν ἐκοίταξε στὰ μάτια, καὶ αἰσθάνθηκε πὼς στὰ βλέφαρά του ἀνέβαινε μία ὄψιν καφετερῇ. Τῆς εἶπε: — «Ἐχε τὴν· ἀλλὰ πήγαινε· εἰς τὴν εὐχὴν μου, πατέρα».

Ποῦ δὲν ἐπὶ τὸν ὄχλον τῆς γειτονίας

μπρὸς σ' ἓνα σπῖτι μεγάλο καὶ καθάριον στὴ μέση τοῦ χωριοῦ. Οἱ δικοί της ἐστεκόταν παρκαμένοντες. Σὲ λίγο ἀπὸ μέσα ἀνοίξαν ἀνύοφτα τὴν πόρταν καὶ μία γυναῖκα μισόκοπη, ἀσυγύριστη ἀκόμα ἐπαρουσιάστηκε στὸ κατώφλι.

«Καλημέρα» τῆς εἶπε ἡ Μαρία κ' ἐμπῆκε στὸ σπῖτι μαζὴ μὲ τὰ ροῦχα τῆς πρὶν τῆς ἀφῆκε καιρὸν νὰ τὴν ἐμποδίσει· κ', ἐπρόσπετε, ὅταν ἦτον μέσα: — «Ἦρθα νὰ βρῶ τὴν Ἀντώνην σας, μητέρα».

Ἡ νοικοκυρὰ τὴν ἐκοίταξε ξιπασμένη καὶ δὲν ἔβρισκε λόγια νὰ τῆς ἀπαντήσῃ· ἄχυνε κ' ἐχόλεισε κ' ὕστερα φωνάζοντας τῆς εἶπε: — «Φεύγεις ἀπὸ δῶ, μαγάρη· φεύγεις ἀπὸ τὸ σπῖτι μου, παληοθήλυκο;» Καὶ τὴν ἐπίασε ἀπὸ τὴ μέση γιὰ νὰ τὴν ἀμπώσῃ ὀξω.

Ἀλλὰ ἡ Μαρία ἀντιστάθηκε· μὲ δύναμιν κ' ἐφώναξε κλαίοντας: — «Ἐδῶ, ἐδῶ θὰ σταθῶ, ἀφοῦ ὁ γιός σου μ' ἄσκαψε τὴν τιμὴν».

«Πῶς, λογγοδαρμένη; τί σοῦ φαίνεται; θὰ μπῆς ἐδῶ μέσα νοικοκυρὰ;» Κ' ἔκραξε: — «Ἀναστάση, ἔλα νὰ ἴδεις τί ξαφνικὸν ἡμᾶς ἔβρηκε σήμερον».

Ἐνας χωριάτης πενηντάρης ψιλὸς καὶ παχύς ἐπανεβήκε στὴν ἀσκήμον δρόμον τῆς γειτονίας κ' ἐκοίταξε μία στιγμὴ τὴν ἀνταρτικὴν ὄψιν καὶ ἔπειτα

ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΦΟΝΙΑΣ

Φίλτατε «Νουμά»,

Ἄν εἴτανε γιὰ κορμιά θά σοῦστελνα ἀριθμούς μονάχα, γιὰ τὸ φωτεινότερο καθρέφτη ποῦ ἐστόλη-
σας ἐδῶ καὶ δυὸ μῆνες τὸ Φονοπάζαρο. Μὰ εἶναι σκο-
τωμοὶ ψυχῶνε ἐδῶ. Σκοτωμοὶ ποῦ δὲ γράφονται μὲ
ἀριθμούς, μὰ ζωγραφίζονται μ' αἷμα. Μεγάλοι σκο-
τωμοὶ αὐτοὶ, γιατί πεθαίνει ὁ τόπος ἀλάκκιρος καὶ
ὅλα τὰ γαστροσόφια τῶν ἐπισήμων λογάδων δὲ μπο-
ροῦν κανένα καλὸ νὰ φέρουν. Ἱστοριοῦλα λιγόλογη
εἶναι καὶ δὲ θά κουράσω μὲ παχειὰ λόγια τὸ μάτι
τῶν σημερινῶν Κυκλοπαδῶν μας. Ἐνας καθηγητὴς
στὸ γυμνάσιο τῆς Ἀντριανούπολης — ἂν θέλεις καὶ
τόνομά του, Παπαχρήστου— γιὰ νὰ μὴ μπορεῖ νὰ
συμμορφώσῃ μὲ τοὺς γραμματικούς κανόνες τοῦ
πέντε μαθητάδες, γιὰ νὰ βλέπει πῶς δὲν ἦταν ἄ-
ξιοι νὰ χωνεύουν τὰ «τελικὰ νί» καὶ τὰ «τοιάδε,
τοιόνδε καὶ ὁ νόος, τοῦ νοός, τοῦ νοῦ» τοὺς κοπα-
νάει μὴ γερὴ κατακεφαλιὰ στίς ἐξετάσεις καὶ ἄς
πάει νὰ κάνουν τὰ παράπονά τους στὸν κατῆ!

Μὰ καὶ καίνοι δὲ μποροῦσαν νὰ χάνουν τὸν καιρὸ
τους μὲ τὸ σχολαστικισμό καὶ τὸ θάνατο τοῦ Ἑθνι-
κοῦ φονιά καὶ «μὴν ὠραίαν πρῶτα» — ὅπως συνει-
θίζουμε καὶ λένε οἱ σοφοὶ φραντζέζοι — οἱ δυὸ ἀπὸ
τοὺς ἀπογόνους τοῦ Περικλῆ μπῆκαν σὲ Βουλγά-
ρικο σχολεῖο, οἱ ἄλλοι δυὸ σὲ Τούρκικο, καὶ ὁ τελευ-
ταῖος σὲ Φραντζέζικο— καὶ ὅλοι γιὰ νὰ δευλεύουν ἀρ-
γότερα τὴν Ἑθνικὴ ιδέα κατὰ πῶς τοὺς τήνε δι-
δάξε ὁ «Ἕλλην διδάσκαλος».

Θά μοῦ πεῖς, καὶ τί εἶν' αὐτὸ μπροστὰ σὲ τόσ'
ἄλλα. Δὲ σοῦ λεῶ. Ἀγκαλιὰ ἔχουμε δῶ πῶς σπου-
δαῖα. Ἐκλογές, πικροκαυσιμούς ρούβλια, λογῆς-λο-
γῆς νταβατούρια. Τὶς ἄλλες εἶχαμε καὶ Πόλεμο.

Ὅλα τὰ ξεχνῶ νὰ πάρει ὁ διάολος! Δὲν ἀξίζω
μὴν πεντάρα. Τί νὰ γίνεῖ!!

Τουρκομερίτης

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΔΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΨΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

ΔΙΣΤΕΤΑΙ 3—5 Μ.

τα μὲ βροντερὴ φωνὴ εἶπε.

«Τί γυρεύεις σπῖτι μου; πῆγαινε στὸ διάολο,
ὅπου σοῦ πρέπει». Κ' ἐκατέβηκε βιαστικὰ τὰ σκα-
λιὰ καὶ ἀρπάξε τὴν κοπέλλα καὶ τὴν ἐβγαλε ὡς τὴν
πόρτα. Ἀλλὰ ἀνοίγοντας ἐφοβήθηκε. Εἶδε τάγρι-
μένα πρόσωπα τῶν Ζόφιδων, ποῦχαν περικυκλώσει
στενὰ τὸ σπῖτι καὶ ἐκλειοῦσαν μὲ τὰ κορμιά τους τὴ
μπασιά. Ἀπὸ κείνους ἕνας μεγάλος καὶ ὠμορφος ποῦ
φοροῦσε πλατοβράχι, καὶ ποῦ ἦταν ἀπ' ὅλους ὁ πιὸ
δυνατὸς νέος, τοῦπε μὲ θυμωμένη φωνή:

«Ἄφρησε μέσα τὴν κοπέλλα, δὲ βγαίνει κανέ-
νας ἀπὸ τὸ σπῖτι! οἱ ἴδιοι τὰ κάμετε, οἱ ἴδιοι νὰ
τὰ διορθώσετε! θέλουμε τὴν ὑπόληψή μας!» Καὶ
γιὰ νὰ φοβερῇ ἐσήκωσε τὸ λυκοῦ τοῦ ντουφεκιῦ
του.

Ὁ νοικοκύρης ἐσκιάχτηκε περισσότερο. «Πῶς κά-
νεις ἔτσι» τοῦ ἀπάντησε γλυκὰ καὶ ἐκλείσε τὴν
πόρτα ἀφίνοντας μέσα τὴν Μαρία καὶ ἀνέβηκε ἀ-
πάνου.

Τώρα δὲω εἶχε μαζεφτεῖ καὶ ἄλλος κόσμος, τὸ
χωρὶ δάκρυο, καὶ ὁ δρόμος εἶχε γιομίσει. Ἀπὸ
τάλλα σπῖτια ποῦ ἦταν ἐξέγοντα ἐπρόβαλαν στὰ
παραθύρια γυναῖκες, μὲ πρόσωπα περίλυπα καὶ πό-
θισμένα, ποῦ ἐκοίταζαν τὴν πολιορκία καὶ ἀνάμε-
ναν νὰ ἴδωσιν τὸ τέλος. Καὶ τοῦ λαοῦ ἡ φωνὴ ἐκα-

ΟΤΙ, ΘΕΛΕΤΕ

Πολλοὶ μιλήσανε καὶ αὐτὴ τὴ βδομίδα γιὰ τὸ γλωσ-
σικὸ ζήτημα. Σοφὰ ὅλοι καὶ καλοσυνειδητά.

— Ὁ κ. Καλαποθάκης λ. χ. ἔβαλε στὸν λαϊμοδέτη
του μὴ πολυτιμὴ καρφίτσα τῶν Παλαιολόγων, τῶν προ-
γόνων του, ἔστησε στὸ τραπέζι του δυὸ κολῶνες ἀπὸ πεν-
τόλιρα, ἴσια μ' ἑκατὸ χιλιάδες φρ. χρ. καὶ ἔπαινε, καὶ ἔ-
στειρε ἀρχίνισε νὰ μιλάει γιὰ τοὺς πέντε τοὺς
δημοτικιστὰς.

— Ὁ κ. Σκόκος, ὁ διαπρεπέστατος καὶ φίλτατος ἡ-
μερολόγιος, ἔτιναξε τὸ φτωχὸ τὸ Φιλῆντα, καὶ ἀνεκάλυψε
στὸ τέλος πῶς σ' ἔλη τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν ἑκατὸ σα-
ράντα μὲν οἱ δημοτικιστὰς, μπροστὰ σὲ τόσα ἑκατομ-
μύρια καθαρευουσάνου!

— Ὁ κ. πῶς δὲν κατάλαβε, μὰ δὲ θέλησε νὰ
καταλάβει ὁ κ. Σκόκος πῶς στὸν κατάλογό του ὁ Ψυχά-
ρης μίλοῦσε γιὰ ἑκατὸ σάραντα πὸ ὁ γράφου ν
τὴ δημοτικὴ, ἐνῶ ἡ καθαρεύουσα δὲν ἔχει οὔτε μὴ ντου-
ζίνα τῆς προκοπῆς νὰ παρουσιάσῃ σήμερα.

— Γιὰ τίς ἀνοησίες τοῦ κ. Παπαλαγρινῆ τί νὰ
εἰπῇ πῶς κανεῖς! Ἐξέχασε ὁ ἐρίφης πῶς καὶ λόγου του τὸ
ἀνάλτο «Λαγρινῆ» στὴ δημοτικὴ ἔγραψε καὶ... σφύρι-
χτηκε γιὰ τὴν ἀποτυχία του.

— Ὁ «Χρόνος» τῆς Τετάρτης σατύρισε περίφημα τὸ
Δημεροψήφισμα τῆς «Ἑσπερινῆς». Τέτοις ἔξυπνες σάτυ-
ρες πολὺ σπάνια βλέπουμε στὸν τύπο μας. Τὰ συχαρήκια
μας σ' ἔκλεινον ποῦ τῆς γράφει.

— Κατορθώσαμε νὰ μάθουμε καὶ ἕνα σπουδαῖο μυ-
στικὸ καὶ σὰς τὸ λέμε νὰ χαρεῖτε:

— Ἐρετε ποῖος εἶναι ὁ κ. Δημ.—Δημ. ποῦ ἔτιναξε
τὸν «Κύκλωπα» στὴν «Ἑσπερινή»;

— Ὁ κ. Διπλοδημήτρης γράψαμε, μὰ μὰς εἶπανε
πῶς πῆσαμε δῶ. Δ η μ. — Δ η μ. δὲν εἶναι ἕνα πρό-
σωπο, ἀλλὰ δυὸ, οἱ κ.κ. Δημ.— καὶ Δ η μ.—ητρακό-
πουλος. Ἐνα εἶδος ἀδερφοὶ Γκονγκούρ, νὰ ποῦμε. Ἡ
Δ η μ.—ἀνδρία αὐτὴ θά γράψῃ καὶ ἄλλα πολλά. Θὰ τὸ
δεῖτε.

— Μὰς γράφει φίλος ἀπὸ τὴν Περσούπολη: Οἱ φιλε-
λεύθεροι ἐφημερίδες τῆς Ρωσίας ἀναγγέλλουν μ' ἐνθου-
σιασμό πῶς στὸ Παρίσι ἰδρύθηκε φιλορωσσικὸς σύλλογος
ἀπὸ τίς κυρίες Ψυχάρη, Ζολᾶ καὶ Ντοριάν, μὲ πρόεδρο
τὸν Ἀντόλ Φράνς.

— Σκοπὸς τοῦ συλλόγου εἶναι νὰ δίνει τοὺς Γάλλους
ἀληθινὰς πληροφορίες γιὰ ὅ,τι γίνεται σήμερα στὴ Ρω-
σία, καὶ ἔχει τίς πληροφορίες τῆς Ρωσικῆς Κυβέρνησης
ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι πάντα σωστὲς, μὰ ὅπως συμφέ-
ρει σ' αὐτὴ νὰ τίς παρουσιάζει.

— Τὸ ἔρετε δὲ πῶς οἱ δασκάλοι τὸ χωριὸν Χαράτι
τὸ βαφτίσανε τώρα τελευταῖα Π α λ λ ῆ ν ἡ ἀρχαιοπε-
ρίστατα.

— Κάποιος λοιπὸν ποῦ γράφει κατὰ προχθὲς στὴν «Ἑ-
στία» ἀνακάλυψε πῶς ἡ ἀρχαιοπερίτης Παλλήνη εἶχε
καταχωρηθεῖ ἀπ' αἰῶνων ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Χαρθατιοῦ
ὄνομα.

τάκρυνε τοὺς νοικοκύρους ποῦ ἤθελαν νὰ σηκώνουν
τοῦ φτωχοῦ τὴν ὑπόληψη, καὶ ἐπαινοῦσαν ὅλοι τὸ
κίνημα τῶν βρισμένων. Ὡς καὶ ὁ ἀστυνόμενος καὶ ἕνας
χωροφύλακας ἦταν ἀφοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐμποροῦσαν νὰ
κάμουν ἄλλο παρὰ νὰ βλέπουν ἀνεργοὶ τὸν κόσμο,
ποῦ ἀνακατονότου ὀργισμένοι, ποῦ ἐμίλοῦσε μεγα-
λόφωνα, ποῦ ἐποθοῦσε ὁλος ἀντόμα νὰ γδικηθεῖ
τὸ ἀδίκημα, πέρνοντας γιὰ δημόσια ντροπὴ τὸ ἀτί-
μασμα τῆς φτωχῆς κορασίδας. Μὲ μίας ὅλα τὰ κε-
φάλια ἐκοίταζαν ἕνα παράθυρο, στὸ ἀπάνου πάτωμα
τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου ἡ Ἀναστάσης εἶχε φανερωθεῖ, καὶ
τὸν ἀκούσαν ὅλοι νὰ λέει δειλὰ, δειλὰ:

«Ὁ Ἀντώνης μας ἔφυγε! τί θά τὴν κάμουμε;»
Μὰ τὸ χωριὸν ἐδοῦσε ἀπὸ κάτω φοβερίζοντας,
σηκόνοντας τὰ χέρια, καὶ μὲ μίαν φωνὴ πολλοὶ ἀπο-
κριθῆκαν: — «Ψέματα, ψέματα!» Καὶ ἡ χοντρὴ
φωνὴ τοῦ ξαδέφρου τῆς Μαρίας, νικῶντας τὴ χλα-
λοὴ ἀκούστηκε νὰ λέει: — «Θὰ βάλουμε στιά νὰ
σὰς κάμωμε! Ἀτιμία σας! θέλετε νὰ ντροπιάζε-
τε τὴ φτώχεια!»

Μία μεγάλη κραυγὴ—ἐβγήκε τότες ἀπ' ὅλα τὰ
στήθια, καὶ ὁ Ἀναστάσης ἐκλείσε τὸ παράθυρο ὀμια-
σμένος. Οἱ γυναῖκες στὰ παράθυρα τῆς γειτονίας
ἐχτυπιόνταν καὶ ἐσυροῦσαν τὰ μαλλιά τους, ἐ-
κλαγγαν καὶ ἐφώναζαν ἐκείνες.

— Κι ὁ Ἰδιος Κ ά π ι ο ς παρακάτω, ξεχνώντας
τὴν ἀρχαιοπερίτητά του, παينوῦσε μερικὰ λόγια ποῦ εἶπε
ἡ κ. Καλλιφρονᾶ στοὺς χωριάτες τῆς Παλλήνης, δυὸ λό-
για Χ α ρ β α τ ι κ ὠ τ α τ α.

— Γιατί ἡ κ. Καλλιφρονᾶ δὲ μίλησε μὲ γλώσσα τῆς
Παλλήνης. Μίλησε μὲ γλώσσα τοῦ Χαρθατιοῦ, δηλ. μὲ
γλώσσα τῆς καρδίας καὶ τῆς ἀλήθειας: «Ἐάν ἐζοῦσε ὁ
ἀντρας μου, τοὺς εἶπε, ποῦ τόσο σὰς ἀγαποῦσε, θὰ σὰς
ἔλεγε αὐτὸς σήμερα καὶ πρῶτα σὲ σὰς μὴ εὐτυχία τοῦ
σπιτιοῦ μας» καὶ. Τί παρῆνε πρᾶματα!

Ο ΙΔΙΟΣ

ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ κ. ΣΤΡΕΪΤ

Η ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

ΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ ΜΑΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ἐκ τῆς ἀναγνωσθείσης προχθὲς κατὰ τὴν γε-
νομένην συνέλευσιν τῶν μετόχων τῆς Ἑθνικῆς Τρα-
πέζης ἐκθέσεως τοῦ κ. Σ. Στρέϊτ ἀποσπῶμεν τὴν
κατωτέρω λίαν ἐνδιαφέρουσαν καὶ ἐνδεικτικὴν τῆς
γονιμότητος τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐθνικοῦ τούτου ἰδρύ-
ματος, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

Τῆς λεπτομεροῦς ἀναλύσεως τῶν κατὰ τὸ ὑπό-
λοιπον ἔτος ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς προέταξεν ὁ κ.
Στρέϊτ γενικὰς τινὰς παρατηρήσεις περὶ τῶν ἐργα-
σιῶν τῆς Τραπεζῆς.

Τὸ νέον δάνειον

Ἡ Διοίκησις τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ἐπεξή-
τησε τὴν ἀξίαν τῶν μέσων αὐτῆς διὰ τῆς ἐκδό-
σεως δανείου 20,500,000 δραχμῶν εἰς τραπεζιτι-
κὰ γραμμάτια, κατωρθώσε δὲ καίτοι ἐξετέθη εἰς
δημοσίαν ἐγγραφήν, μόνον τὸ ἥμισυ τοῦ δανείου νὰ
καλυφθῇ, ποσὸν πολὺ ἀνώτερον αὐτοῦ, τὸ πλεῖστον
εἰς μικρὰ τμήματα. Ἐκτοτε τὸ δάνειον ὑπερετι-
μήθη.

Οὕτω διετέθη ἐν ὅλῳ μέχρι τέλους τοῦ ὑπολό-
γου ἔτους ποσὸν ὁμολογιῶν 186,600 ἀντιτίμου δρ.
18,660,000.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἀγοραία τιμὴ ἐσημειώθη ἐν
τέλει τοῦ ἔτους εἰς δρ. 117.—ἥτοι δρ. 17 ὑπὲρ τὸ
ἄρτιον. Τὸ ὑπόλοιπον διαμένει πρὸς τὸ παρὸν δια-
θείσιμον τοὺς σχετικὸς ἀριθμοὺς εὐρίσκετε ἐν τῷ
ἱσολογισμῷ τῆς 31 Δεκεμβρίου 1904.

Ἔτσι ἀπέρασε καμπόσο καὶ τὸ παράθυρο ἀνοί-
χτηκε πάλι, καὶ ὁ Ἀναστάσης ἐφανερώθηκε ὀπίσω,
κίτρινος ἀπὸ τὴ χολή του καὶ ἀπὸ τὸ φόβο του, καὶ
ἐφώνησε: — «Ὁ Ἀντώνης μου δὲν ἔκαμε τίποτα·
δὲν τῆς ἔσκαψε τὴν τιμὴ· πρῶτα τὴν εἶχε ἀγαπη-
τικὰ ὁ Γιώργης ὁ Βάρδας· ρωτήστε τον ὅπως τὴν
ἔβρηκε τὴν ἀφῆκε ὁ Ἀντώνης.»

«Συκοφαντία, ψέματά σας» τοῦ ἀποκριθῆκαν
πολλὰ στόματα καὶ ἀκούστηκε ἕνας ντουφεκισμὸς
τὸν ἀγέρα.

«Πρέπει νὰ τὴν πάρει, πρέπει» ἐφώνησε ὁ λαὸς
«ναί, ναί».

Ὁ Ἀναστάσης ἐκλείσε πάλι τὸ παράθυρό.

Ἀφτὴν τὴ στιγμὴ ἡ Κατερίνα ἀγνὴ ἀπὸ τὴ
σύγχυση, σοβαρὴ καὶ δακρυμένη, ἀκατάστατη στὴ
φορεσιά της, ἔσκιζε τὸν κόσμο καὶ ἐζήτησε νὰ μπεῖ
στὸ πολιορκημένο σπῖτι. Ἐσπρωξένη τὴν πόρτα, ποῦ
δὲν ἦταν μανταλωμένη, καὶ στὸ μπᾶσμα τοῦ σπι-
τιοῦ ἔβρηκε τὴν Μαρία, καθομένην σ' ἕνα σκαλί καὶ
τρεμάμενην.

«Κακόγνωμη» τῆς εἶπε εβλῆσεις τί κάνεις;
θὰ γίνουμε φονικά στὸ χωριὸ!» Κι ἀνέβηκε ἀπάνου.
Τὸ σπῖτι μέσα ἦταν ἀνοικτόν· ὁ Ἀναστάσης
ἐφαρπαζοῦσε μὲ μεγάλα πατήματα θλιμμένος ἡ γυ-